

w sprawie wyrażenia opinii dotyczącej spełnienia warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu oraz związku studiów ze strategią uczelni w ramach postępowania z wniosku Wielkopolskiej Akademii Społeczno-Ekonomicznej w Środzie Wielkopolskiej – Akademii Nauk Stosowanych o pozwolenie na utworzenie studiów na kierunku filologia na poziomie studiów drugiego stopnia o profilu praktycznym, prowadzonego przez Ministra Edukacji i Nauki pod sygn. DSW.WNN.8014.154.2023.2.SG

§ 1

Na podstawie art. 245 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 258 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 742, z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, po zapoznaniu się z opinią zespołu nauk humanistycznych, nauk o rodzinie i nauk teologicznych, wyraża:

negatywną opinię

w związku z tym, że nie są spełnione warunki prowadzenia studiów na kierunku filologia na poziomie studiów drugiego stopnia o profilu praktycznym.

Uzasadnienie:

1. Koncepcja kształcenia jest wewnętrznie niespójna i nieprecyzyjna i nie zawiera zamkniętego katalogu zawodów, do wykonywania których przygotowują studia.
Przedstawiona koncepcja kształcenia zakłada z jednej strony nabycie przez absolwentów kompetencji językowych na poziomie C2 ESOKJ bez wskazania języka, co odpowiada nazwie kierunku, przy jednoczesnym założeniu, że studia pozwolą na zdobycie szerokiej wiedzy wyłącznie z zakresu filologii angielskiej. Koncepcja kształcenia zakłada przygotowanie absolwentów do „wykonywania zawodów w obszarze funkcjonowania firm turystycznych i przedsiębiorstw o różnym profilu, prowadzących działalność np. promocyjną, tłumaczeniową, wydawniczą, w środkach masowego przekazu, a także w sektorze usług wymagających dobrej znajomości języka, kultury, w zakresie tworzenia i przetwarzania danych, itp.”. Nie określono zatem zamkniętego katalogu zawodów, a określono bardzo szeroko i generycznie obszary działalności gospodarczej, w których absolwenci potencjalnie mogliby znaleźć zatrudnienie. W konsekwencji uniemożliwia to określenie warunków w jakich powinny odbywać się zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne i właściwych dla nich treści programowych umożliwiających wykonywanie przez studentów czynności zawodowych.
2. Koncepcja kształcenia i przyporządkowanie kierunku do dyscyplin naukowych nie odpowiada zakresowi znaczeniowemu terminu filologia.
Kierunek filologia został przyporządkowany w całości do dyscypliny naukowej językoznawstwo. Przyporządkowanie to nie jest właściwe dla filologii, ponieważ ta obejmuje badania nad językiem i literaturą jakiegoś obszaru językowego. Jednocześnie w koncepcji kształcenia błędnie utożsamia się podbudowaną teoretycznie wiedzę w dyscyplinie językoznawstwo z operacyjną wiedzą dotyczącą systemu języka i reguł poprawności posługiwania się nim.

3. Dobór przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w zakresie projektowania i doskonalenia koncepcji kształcenia, programu studiów oraz jego realizacji nie w pełni odpowiada przyjętej dla kierunku koncepcji kształcenia.
Uczelnia nie przedstawiła dokładnych danych na temat zakresu udziału otoczenia społeczno-gospodarczego w konstruowaniu ocenianego kierunku studiów. Zadeklarowała, że program studiów został stworzony po konsultacji ze Społeczną Radą Szkoły oraz lokalnymi pracodawcami oraz że wpływ otoczenia społeczno-gospodarczego na koncepcję kształcenia na kierunku filologia systematycznie wzrasta. Członkami Rady są w znacznej większości przedstawiciele samorządu terytorialnego. Brakuje przedstawicieli innych branż, które założono jako potencjalne obszary działalności zawodowej absolwentów, np. firmy turystyczne, tłumaczeniowe czy środki masowego przekazu.
4. Efekty uczenia się nie są zgodne z charakterystykami Polskiej Ramy Kwalifikacji na poziomie 7.
Efekty uczenia się nie uwzględniają wszystkich kompetencji określonych w charakterystykach drugiego stopnia PRK na poziomie 7, np. nie obejmują wiedzy na temat fundamentalnych dylematów współczesnej cywilizacji, ekonomicznych, prawnych, etycznych i innych uwarunkowań różnych rodzajów działalności zawodowej, podstawowych zasad tworzenia różnych form przedsiębiorczości (odnosząc się jedynie do form jej rozwoju), współdziałania z innymi osobami w ramach prac zespołowych i podejmowania wiodącej roli w zespołach, wypełniania zobowiązań społecznych, inspirowania i organizowania działalności na rzecz środowiska społecznego.
5. Efekty uczenia się nie odpowiadają przyporządkowaniu kierunku do dyscypliny naukowej.
W wybranych przypadkach efekty uczenia się odnoszą się do „dyscyplin naukowych związanych ze ścieżką kształcenia” lub „dyscyplin właściwych dla kierunku filologia” ignorując, że kierunek został przyporządkowany wyłącznie do językoznawstwa.
Na poziomie ogólnych efektów uczenia się dla kierunku – tak jak w koncepcji kształcenia – widoczne jest utożsamianie językoznawstwa z kompetencjami językowymi. Wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące zaawansowaną wiedzę ogólną opisane w charakterystyce P7S_WG praktycznie zredukowano z jednej strony do miejsca studiów filologicznych w obszarze nauk humanistycznych i terminologii oraz z drugiej do kompetencji językowych. W efektach brak jest – mimo zorientowania przekazywanej wiedzy na jej zastosowania praktyczne – ponownie jednoznacznego odniesienia do zamkniętej listy zawodów, do wykonywania których przygotowuje kierunek studiów.
6. Ogólne efekty uczenia się nie są właściwie uszczegółowione na poziomie zajęć.
Efekty uczenia się dla zajęć opisują charakterystyki, które nie zostały uwzględnione w efektach ogólnych, np. efekt EK8 dla zajęć *fonologia i fonetyka współczesnej angielszczyzny* przewiduje, że „absolwent jest gotów do inspirowania i organizowania procesu uczenia się innych osób” i jest powiązany z efektem ogólnym, który w swej treści przewiduje, że absolwent jest gotów do „systematycznego śledzenia zmian zachodzących w języku danego obszaru językowego i stosowania ich w komunikowaniu się w mowie i piśmie, w celu odpowiedniego wykonywania swojego zawodu”. Z kolei dla zajęć *ochrona własności intelektualnej* zaplanowano efekt EK2: „Potrafi przeprowadzić różne rodzaje wytworów kultury oraz przeprowadzić ich krytyczną analizę i interpretację, w celu

określenia ich znaczeń, oddziaływania społecznego, miejsca w procesie historyczno-kulturowym”, który miałby odnosić się do efektu ogólnego U01: „Formułować i analizować problemy badawcze, dobierać metody i narzędzia ich rozwiązania, syntetyzować różne idee i punkty widzenia z wykorzystaniem wiedzy z dyscyplin nauki właściwych dla kierunku filologia”. W przypadku zajęć *język administracji* natomiast terminologię z zakresu dyscyplin naukowych związanych z wybraną ścieżką kształcenia zorientowaną na zastosowanie praktyczne określoną w treści efektu ogólnego W02 zredukowano do słownictwa fachowego z zakresu administracji, wiedzy na temat tekstów urzędowych, form i środków stosowanych w komunikacji. Kolejny więc raz – tym razem również na poziomie zajęć – utożsamiono wiedzę w zakresie językoznawstwa z kompetencjami językowymi. Analogiczna sytuacja występuje w przypadku efektu ogólnego U11: „Absolwent potrafi czytać i słuchać ze zrozumieniem złożone teksty danego obszaru językowego właściwego dla wybranego programu studiów na poziomie C2 ESOKJ”, który jest osiąganym wyłącznie na zajęciach PNJA sprawności zintegrowane jako EK6: „Student umie korzystać ze słowników i tezaurusów oraz innych pomocy w celach samokształceniowych”. Przytoczony efekt EK6 jest przypisany także do efektu ogólnego U10: „Absolwent potrafi wypowiadać się płynnie, spontanicznie, z wykorzystaniem szerokiego zakresu środków językowych, pozwalających na odpowiedni dobór wrażeń i sformułowań w celu jasnego i ujętego we własnym stylu prezentowania swojego zdania w szerokim zakresie tematów ogólnych, zawodowych i specjalistycznych, przy użyciu reguł organizacji wypowiedzi i odpowiednich łączników na poziomie C2 ESOKJ”. Często jeden efekt szczegółowy dla zajęć odnosi się do kilku efektów ogólnych, co prowadzi do ich dalszego uogólnienia zamiast uszczegółowienia. Dla niektórych zajęć opisy efektów uczenia się nie są zgodne z odpowiednimi kategoriami wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. I tak np. na zajęciach *organizacja i zarządzanie* efekt EK2 z kategorii wiedzy ujęty jest w kategorii umiejętności i brzmi: „Potrafi wskazać kluczowe cechy i kompetencje współczesnego kierownika”, a na zajęciach *PNJA sprawności zintegrowane* w ramach kompetencji społecznych w efekcie EK8 student „potrafi współdziałać w grupie w celu rozwiązania problemów zainicjowanych przeczytanym tekstem lub omawianym tematem.

7. Dla zajęć wielosemestralnych, w tym praktyk, nie uwzględniono progresu kompetencji studentów w kolejnych semestrach.

Dla zajęć trwających dłużej niż jeden semestr (w tym praktyk zawodowych) w efektach uczenia się nie został określony progres kompetencji studentów, tym samym po zaliczeniu pierwszego semestru tych zajęć student otrzymuje potwierdzenie, że osiągnął efekty uczenia się zaplanowane na koniec ostatniego semestru tych zajęć.

8. Treści programowe nie umożliwiają osiągnięcia wszystkich założonych dla kierunku ogólnych efektów uczenia się i nie są zgodne z koncepcją kształcenia i nazwą kierunku.

Treści programowe nie umożliwiają osiągnięcia wszystkich założonych dla kierunku ogólnych efektów uczenia się, np. W02: „Absolwent zna i rozumie terminologię z zakresu dyscyplin naukowych związanych z wybraną ścieżką kształcenia zorientowane na zastosowanie praktyczne”, U7: „Student potrafi formułować i testować hipotezy związane z prostymi problemami wdrożeniowymi, w zakresie do którego przygotowuje program kształcenia na kierunku filologia” i U11: „Absolwent potrafi czytać i słuchać ze zrozumieniem złożone teksty danego obszaru językowego właściwego dla wybranego programu studiów na poziomie C2 ESOKJ”. Zaplanowane treści programowe powielają utożsamianie wiedzy językowej z wiedzą językoznawczą widoczne już na poziomie

koncepcji kształcenia. Nie jest możliwe tym samym osiągnięcie wiedzy w zakresie określonym przez charakterystykę P7S_WG. W treściach zajęć brak jest również jasnego powiązania z konkretną działalnością zawodową, nie uwzględniają one aktualnego stanu praktyki w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy. W przypadku zajęć wielosemestralnych założono ponadto wspólne treści programowe dla całego cyklu, nie założono tym samym progresu kompetencji studentów. Program studiów nie obejmuje także treści programowych z zakresu literaturoznawstwa.

9. Program studiów nie zapewnia zajęć kształtujących umiejętności praktyczne w wymiarze ponad 50% punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów. Do grupy zajęć kształtujących umiejętności praktyczne zostały zaliczone zajęcia, które tych umiejętności nie kształtują.

Program studiów obejmuje formalnie zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne, którym przypisano 102 punkty ECTS. Zajęcia te, zwłaszcza z uwagi na niespójną i niejasną koncepcję kształcenia w obszarze działalności zawodowej, do wykonywania której przygotowują studia, nie odnoszą się do zakresu działalności zawodowej i nie są prowadzone w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów. Do tej grupy nie można na przykład zaliczyć zajęć kształtujących umiejętności językowe (*PNJA analiza tekstów specjalistycznych* (10 ECTS), *PNJA pisanie akademickie* (10 ECTS), *PNJA pisanie tekstów użytkowych* (5 ECTS), *PNJA prezentacje akademickie* (5 ECTS), *PNJA sprawności zintegrowane* (10 ECTS). Praktyczne nauczanie języka obcego nie oznacza, że na tych zajęciach wykonywane są przez studentów w adekwatnych warunkach czynności powiązane z przyszłą ścieżką zawodową. Podczas takich zajęć kształtowane są bowiem przede wszystkim ogólne umiejętności językowe, np.: pisanie, czytanie, interakcja czy mediacja i powiązane z nimi kompetencje, np. zdolność do dokonywania samooceny, wykorzystania technik samodzielnej pracy nad językiem, korzystania ze źródeł informacji, w tym również przy pomocy technologii informacyjno-komunikacyjnych. Kompetencje te wynikają wprost z Europejskiego Opisu Kształcenia Językowego, który stanowi ogólną ramę dla kształcenia językowego, która nie jest powiązana z praktycznym profilem studiów i konkretnym kierunkiem studiów. Analiza tekstu czy też poprawne posługiwanie się strukturami języka obcego nie są praktycznymi umiejętnościami zawodowymi, lecz kompetencjami ogólnymi, na których dopiero mogą być budowane umiejętności specjalistyczne, w tym powiązane z danym zawodem. Do zajęć kształtujących umiejętności praktyczne nie można także zaliczyć zajęć z grupy przedmiotów fakultatywnych (12 ECTS) oraz *seminarium magisterskie* (17 ECTS), ponieważ nie odnoszą się one do konkretnej działalności zawodowej, a także nie są one prowadzone w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej, ani też w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów. Wyłączenie powyższych zajęć z grupy zajęć kształtujących umiejętności praktyczne skutkuje niespełnianiem ustawowych wymogów wobec programów studiów o profilu praktycznym.

10. Program i zasady realizacji praktyk zawodowych nie gwarantują ich prawidłowego przebiegu.

Praktyka zawodowa została przewidziana w trzech kolejnych semestrach w wymiarze jednego miesiąca i przypisano jej łącznie 18 punktów ECTS. Łączny wymiar praktyk to trzy miesiące i 480 godzin. Dla wszystkich etapów praktyki założono wspólne treści programowe i identyczne efekty uczenia się, które nie zakładają zróżnicowania kompetencji

w powiązaniu z progresem wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych studentów w poszczególnych semestrach. Efekty uczenia się i treści programowe praktyk nie zostały zróżnicowane w odniesieniu do zakresu zawodów objętych koncepcją kształcenia. Uczelnia określiła ponadto w programie praktyki, że student musi przygotować portfolio zawierające 10 przykładowych dokumentów w języku angielskim (np. umowa handlowa, umowa użyczenia, pismo wychodzące, e-mail do kontrahenta, oferta handlowa, tłumaczenia dokumentów firmowych, itp.) opracowanych podczas odbywanej praktyki i/lub arkuszy dokumentujących przeprowadzanie rozmów biznesowych, przy czym udział tych drugich nie może przekroczyć 50% wszystkich dokumentów.

Uczelnia nie przedłożyła żadnego opisu wymagań stawianych miejscom odbywania praktyk ani nie zawarła takich wymagań opisie/regulaminie praktyk. Nie zostały także sformułowane wymagania dotyczące kompetencji opiekunów praktyk w zakładach pracy. Nie określono też wymagań co poziomu znajomości języka obcego przez opiekunów praktyk, choć podczas praktyk studenci mają przeprowadzać rozmowy telefoniczne w języku angielskim, prowadzić negocjacje, formułować pisma i oferty w języku angielskim i tłumaczyć teksty.

Rodzaj, zakres i zasięg działalności podmiotów otoczenia społeczno-gospodarczego, z którymi Uczelnia współpracuje w zakresie realizacji praktyk zawodowych, nie jest zgodny z koncepcją i celami kształcenia oraz określonymi w koncepcji obszarami działalności zawodowej („w obszarze funkcjonowania firm turystycznych i przedsiębiorstw o różnym profilu, prowadzących działalność np. promocyjną, tłumaczeniową, wydawniczą, w środkach masowego przekazu, a także w sektorze usług wymagających dobrej znajomości języka, kultury, w zakresie tworzenia i przetwarzania danych, itp.”). Lista potencjalnych praktykodawców obejmuje firmy z obszaru pośrednictwa pracy, firmy z szeroko pojętej branży budowlanej, banki, jednostki samorządu terytorialnego, firmę informatyczną. Nie uwzględniono więc przykładowo działalności turystycznej, promocyjnej, tłumaczeniowej, wydawniczej, środków masowego przekazu.

11. Zasady rekrutacji nie zapewniają kandydatów o kompetencjach wstępnych umożliwiających osiągnięcie zakładanych dla kierunku efektów uczenia się.

W zasadach rekrutacji na kierunek określono, że kandydat ubiegający się o przyjęcie na studia drugiego stopnia na kierunku filologia musi się legitymować wykształceniem wyższym oraz posiadać poziom biegłości językowej C1 w zakresie języka specjalności.

Kompetencje te weryfikowane są poprzez przedłożenie na etapie rekrutacji:

- a) dokumentu potwierdzającego ukończenie w Rzeczypospolitej Polskiej studiów pierwszego lub drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich, gdzie studia były prowadzone w zakresie tego samego języka, o przyjęcie na który się ubiega (np. filologii, kulturoznawstwa, lingwistyki stosowanej, etnolingwistyki); dokumentem takim może być suplement do dyplomu stanowiącego podstawę przyjęcia na studia, lub
- b) dyplomu ukończenia za granicą studiów pierwszego lub drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich, wraz z dokumentem potwierdzającym, że językiem studiów był język obcy, w zakresie którego kandydat ubiega się o przyjęcie na studia, lub
- c) świadectwa dojrzałości klasy dwujęzycznej uzyskanego w Rzeczypospolitej Polskiej, w odniesieniu do egzaminu językowego na poziomie rozszerzonym albo dyplom matury międzynarodowej (International Baccalaureate Diploma) w odniesieniu do języka podstawowego, albo dokumentu potwierdzającego znajomość języka obcego, zgodnie

z wymienionymi w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 sierpnia 2002 r. w sprawie rodzajów badań lekarskich oraz rodzajów dokumentów potwierdzających spełnienie warunków do nadania stopnia dyplomatycznego członkowi służby zagranicznej (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 2038 ze zm.). Poziom biegłości językowej może być również potwierdzony w wyniku egzaminu kwalifikacyjnego przeprowadzonego przez Uczelnię w trakcie rekrutacji.

Zasady rekrutacji koncentrują się jedynie na weryfikacji kompetencji językowych i nie zapewniają kandydatów o kwalifikacjach wstępnych umożliwiających osiągnięcie pogłębionej wiedzy obejmującej wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące zaawansowaną wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych tworzących podstawy teoretyczne kierunku, uporządkowaną i podbudowaną teoretycznie wiedzę obejmującą kluczowe zagadnienia oraz wybrane zagadnienia z zakresu zaawansowanej wiedzy szczegółowej właściwe dla programu studiów, a w przypadku studiów o profilu praktycznym – również zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej związanej z ich kierunkiem. Zasady rekrutacji na studia drugiego stopnia niewłaściwie uwzględniają także wyniki egzaminu maturalnego.

Zasady rekrutacji nie określają żadnych wymogów w zakresie znajomości drugiego języka obcego. Uczelnia oferując język niemiecki oraz rosyjski nie jest w stanie zagwarantować osiągnięcia znajomości tych języków na poziomie B2+ nie określając wymogów wstępnych w tym zakresie.

12. Zasady dyplomowania są niespecyficzne dla kierunku, w szczególności nie uwzględniają specyfiki praktycznego profilu kształcenia.

Nie przyjęto z góry specyficznych dla kierunku zasad dyplomowania wskazujących na formę i zakres egzaminu dyplomowego, dyscyplinę lub dyscypliny naukowe, w zakresie których może być przygotowywana praca dyplomowa i nie określono merytorycznych kryteriów jakie powinna spełniać praca dyplomowa na studiach drugiego stopnia z uwzględnieniem progresu kompetencji między poziomami studiów. Zasady dyplomowania nie uwzględniają specyfiki praktycznego profilu studiów.

13. Metody weryfikacji efektów uczenia się nie są dobrane poprawnie.

Dla wszystkich zajęć założono jedną wspólną formę weryfikacji efektów uczenia się niezależnie od kategorii (wiedza, umiejętności, kompetencje), do której należy dany efekt. Ponadto dla zajęć *fonologia i fonetyka* współczesnej angielszczyzny określono, jako metodę weryfikacji egzamin ustny, którego nie przewiduje harmonogram realizacji programu studiów. Dodatkowo w przypadku zajęć *organizacja i zarządzanie* założono egzamin pisemny jako jedyną formę weryfikacji, z tym że efekt EK3: „Stosuje pozyskaną wiedzę w organizacjach komercyjnych oraz non profit” nie jest w ogóle możliwy do zweryfikowania, ponieważ odnosi się do ewentualnej pozauczelnianej działalności studenta, która nie jest możliwa do pełnej weryfikacji.

§ 2

1. Uczelnia niezadowolona z uchwały może złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, należy kierować do Polskiej Komisji Akredytacyjnej w terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały.

Uchwała nr 612/2023
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 27 lipca 2023 r.

3. Na składającym wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, na podstawie art. 245 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ciąży obowiązek zawiadomienia Ministra Edukacji i Nauki o jego złożeniu.

§ 3

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Edukacji i Nauki,
2. Rektor Wielkopolskiej Akademii Społeczno-Ekonomicznej w Środzie Wielkopolskiej – Akademii Nauk Stosowanych.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Polskiej Komisji Akredytacyjnej
Tadeusz Stanisławski
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/